

Către

Guvernul României

În atenția Primului Ministru Dacian Cioloș

Referitor: Înființarea Dispeceratului Național de Securitate Energetică, o verigă lipsă a arhitecturii de securitate națională a României

În contextul transformării accelerate a mediului de securitate, în care amenințările la adresa statelor se deplasează dinspre confruntarea militară convențională către vulnerabilizarea infrastructurilor critice, înființarea unui **Dispecerat Național de Securitate Energetică (DNSE)** nu mai reprezintă doar o opțiune administrativă, ci o necesitate strategică.

Necesitatea unui Dispecerat Național de Securitate Energetică

În prezent, gestionarea sistemului energetic românesc este realizată printr-o structură fragmentată:

- transportul energiei electrice este coordonat de Transelectrica;
- transportul gazelor naturale este gestionat de Transgaz;
- sectorul petrolier operează prin propriile structuri specializate;
- sistemele de alimentare centralizată cu energie termică funcționează independent;
- stocurile strategice sunt administrate prin mecanisme distincte;
- Ministerul Energiei exercită atribuții de coordonare politică și administrativă, nu operațională;
- instituțiile din domeniul securității naționale gestionează informații sectoriale și parțiale.

În aceste condiții, nicio instituție nu dispune, în timp real, de o imagine completă și integrată asupra:

- producției de energie primară;
- consumului de energie primară și finală;
- stocurilor de gaze naturale și energie;
- rezervelor de combustibili;
- disponibilității capacităților de producție;
- stării infrastructurilor energetice critice;
- amenințărilor cibernetice;
- riscurilor și atacurilor fizice asupra obiectivelor energetice.

Practic, România nu dispune în prezent de un veritabil „centru nervos” al securității energetice naționale.

Vulnerabilitățile actuale

În cazul apariției unor situații de criză, precum:

- atacuri cibernetice asupra Sistemului Energetic Național;
- întreruperea fluxurilor de import de energie primară;
- sabotarea infrastructurilor energetice;
- atacuri asupra unor obiective strategice;

- pene majore de curent la nivel regional;
- fenomene meteorologice extreme;
- conflicte militare în regiune;
- atacuri asupra viitoarelor infrastructurii energetice offshore din Marea Neagră,

procesul decizional este distribuit între multiple entități instituționale și operatori.

Această fragmentare generează riscuri semnificative:

- întârzieri în adoptarea măsurilor necesare;
- circulația incompletă a informațiilor;
- lipsa unei prioritizări unice la nivel național;
- dificultăți în coordonarea simultană a sectoarelor electric, gaze naturale, petrol și combustibili.

În astfel de situații, fiecare minut pierdut poate produce efecte economice de amploare și poate afecta funcționarea infrastructurilor critice și a instituțiilor fundamentale ale statului.

Rolul și misiunea Dispeceratului Național de Securitate Energetică (DNSE)

DNSE ar trebui să funcționeze permanent, 24 de ore din 24, 7 zile din 7, având statutul unui centru național de comandă și coordonare operațională.

Misiune

Monitorizarea, coordonarea și gestionarea securității energetice a României în timp real, precum și asigurarea unui răspuns rapid și integrat în situații de risc sau criză.

Funcții principale

1. Monitorizare integrată

Acces permanent la date privind:

- Sistemul Energetic Național;
- Sistemul Național de Transport al Gazelor Naturale;
- depozitele de înmagazinare a gazelor;
- stocurile petroliere și de combustibili;
- producția internă de energie;
- fluxurile de import și export;
- infrastructurile energetice critice.

2. Evaluarea permanentă a riscurilor

Realizarea unei imagini operaționale naționale integrate privind:

- riscurile tehnice;
- riscurile cibernetice;
- riscurile climatice;
- riscurile geopolitice;
- riscurile de aprovizionare.

3. Managementul situațiilor de criză

În situații excepționale, DNSE ar deveni centrul unic de coordonare operațională a sectorului energetic.

Acesta ar putea dispune:

- activarea rezervelor strategice;
- limitarea temporară a exporturilor;
- prioritizarea consumatorilor esențiali;
- redistribuirea resurselor energetice;
- activarea planurilor de continuitate și reziliență.

4. Coordonare instituțională

DNSE ar asigura legătura operațională permanentă cu:

- Ministerul Energiei;
- Ministerul Apărării Naționale;
- Ministerul Afacerilor Interne;
- serviciile de informații;

- operatorii infrastructurilor critice;
- Comitetul Național pentru Situații de Urgență.

Dispeceratul Național de Securitate Energetică. O arhitectură pe două niveluri

Pentru a răspunde atât nevoilor operaționale, cât și celor strategice, securitatea energetică ar trebui organizată pe două niveluri complementare.

Nivelul operațional

Structură permanentă cu funcționare 24/7, responsabilă pentru:

- monitorizarea în timp real a sistemelor energetice;
- gestionarea incidentelor și perturbărilor;
- coordonarea răspunsului imediat;
- emiterea alertelor;
- implementarea procedurilor de urgență.

Nivelul strategic

Structură permanentă de analiză și planificare strategică, responsabilă pentru:

- evaluarea vulnerabilităților energetice ale României;
- elaborarea Strategiei Naționale de Securitate Energetică;
- analiza scenariilor de risc și criză;
- coordonarea investițiilor strategice;
- monitorizarea dependențelor externe;
- dezvoltarea măsurilor de reziliență;
- cooperarea cu structurile Uniunii Europene și NATO.

Activitatea acestei structuri ar trebui să vizeze trei orizonturi de timp:

- termen scurt – până la 1 an;
- termen mediu – aproximativ 5 ani;
- termen lung – 10–20 de ani.

Propunere de arhitectură instituțională

Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT)

Dispeceratul Național de Securitate Energetică

Operatorii infrastructurilor energetice critice:

- Transelectrica;
- Transgaz;
- producători de energie;
- operatori de distribuție;
- operatori de stocare;
- sectorul petrolier;
- autorități de intervenție și securitate.

Beneficii

1. Reducerea timpului de reacție

Deciziile sunt adoptate și implementate rapid, fără a parcurge multiple niveluri instituționale.

2. Imagine operațională unică

Toți actorii implicați lucrează pe baza acelorași informații și evaluări.

3. Creșterea rezilienței naționale

Capacitatea de anticipare, prevenire și gestionare a crizelor este semnificativ consolidată.

4. Consolidarea credibilității internaționale

România ar dispune de un punct unic de contact și coordonare în domeniul securității energetice regionale.

5. Integrarea securității energetice în arhitectura de securitate națională

În secolul XXI, securitatea energetică reprezintă o componentă esențială a securității naționale, având o importanță comparabilă cu cea a apărării militare.

Concluzie

Una dintre cele mai importante vulnerabilități strategice ale României rămâne lipsa unei structuri capabile să dețină permanent o imagine completă asupra sistemului energetic național și să coordoneze intervenția rapidă în situații de criză.

Înființarea unui Dispecerat Național de Securitate Energetică nu reprezintă doar o reformă instituțională, ci o investiție directă în securitatea și reziliența statului român.

Un stat modern nu poate fi sigur fără energie sigură, iar energia sigură nu poate exista fără o structură națională dedicată monitorizării, coordonării și protejării permanente a sistemului energetic.

Dumitru Chisalita

Presedinte AEI